

ARTUR HAMRYSZCZAK* – LUBLIN

KONFERENCJA NAUKOWA
KLASZTOR SIÓSTR NORBERTANEK. 300 ROCZNICA KONSEKRACJI
KOŚCIOŁA KLASZTORNEGO. IMBRAMOWICE 29 VIII 2017

Zgromadzenie Sióstr Kanoniczek Regularnych Zakonu Premostratensów, popularnie zwanych Norbertankami (założyciel – św. Norbert z Xanten), od XIII wieku posiada klasztor w małej wsi Imbramowice koło Olkusza. Aktualnie jest to jeden z dwóch konwentów tego zakonu klauzurowego w Polsce (drugi znajduje się w Krakowie na Zwierzyńcu). Geneza powstania klasztoru imbramowickiego sięga lat 1222-1229. Fundacji konwentu dokonał biskup krakowski Iwo Odrowąż oraz jego wuj – komes Imbram, w miejscowości Dłubnia, niedaleko Olkusza. W 1229 r. klasztor zatwierdził bullą papież Grzegorz IX. Od tego czasu siostry, z krótką przerwą w XV wieku, stale mieszkają i modlą się w Imbramowicach.

Los wspólnoty zakonnej sprzęgnięty był z losami Polski i Kościoła. Szczególnie niekorzystny czas dla norbertanek miał miejsce w XVIII wieku, kiedy na skutek wojny północnej, klasztor i jego dobra były najeżdżane i plądrowane przez wojska różnego autoramentu i przynależności państwowej. Dodatkowo w 1710 r. na skutek nocnego pożaru spłonęły zabudowania klasztoru, kościoła i budynki gospodarcze. Powstałe zniszczenia były bardzo dotkliwe, a odbudowa kompleksu klasztornego przez architekta Kacpra Bażankę stanowiła duże wyzwanie, nie tylko finansowe dla wspólnoty zakonnej. Odbudowany konwent i klasztor są w stylu późnego baroku i stanowią cenny zabytek architektury sakralnej. W XIX wieku wspólnota imbramowicka została skazana na wymarcie przez władze carskie, które zabroniły przyjmowania nowicjuszek. Dopiero w 1905 r. na mocy ukażu tolerancyjnego, norbertanki mogły przyjąć kandydatki do życia zakonnego. Najmłodsza żyjąca wówczas siostra w Imbramowicach liczyła ponad 60 lat. We wspomnianym stuleciu klasztor zasłynął z prowadzonej przez siebie szkoły: Instytutu Naukowego Wyższego Żeńskiego, zamkniętej na fali represji po powstaniu styczniowym.

---

* Artur Hamryszczak – dr historii; asystent naukowy w Ośrodku Archiwów Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL; e-mail: artur.hamryszczak@kul.pl

Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r., siostry reaktywowały Szkołę Gospodarstwa Wiejskiego dla dziewcząt oraz dokonały restytucji zagrabionego mienia. W czasie drugiej wojny światowej klasztor niósł pomoc nie tylko okolicznym mieszkańcom, ale również polskiemu podziemiu u ludności żydowskiej. Za udział w walce z okupantem niemieckim klasztor został odznaczony Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi. Szczególnie trudny czas dla wspólnoty imbramowickiej przyniosły rządy komunistyczne. Władze państwowe zlikwidowały szkołę przyklasztorną oraz znacjonalizowały grunty i budynki klasztoru, nawet będące w obrębie konwentu. W tej sytuacji siostry żyły w nędzy, nie mając funduszy nie tylko na utrzymanie i remont zabytkowych budynków klasztornych i kościoła, ale również na swój byt.

Dopiero zmiany społeczno-polityczne po 1989 r. skutkowały zwrotem klasztorowi mienia i gruntów przez władze państwowe. Ponieważ jednak stan techniczny przekazanych budynków był bardzo zły, a zakon nie posiadał środków finansowych na remont, przez długi czas nie były one użytkowane. Dopiero w ostatnich latach, dzięki różnorodnym funduszom i zaangażowaniu się lokalnej wspólnoty, udało się norbertankom wyremontować budynek dawnej szkoły z przeznaczeniem na dom rekolekcyjny, a spichlerz na działalność oświatowo-kulturalną jako „Spichlerz Kultury św. Norberta”.

Również w sferze duchowej klasztor imbramowicki na powrót zaczął słynać z kultu słynącego łaskami wizerunku Pana Jezusa Cierpiącego, który znajduje się w kościele klasztornym. Jest to dzieło nieznanego autora z XVII w. odznaczające się silną ekspresją w wyobrażeniu ostatnich chwil życia Zbawiciela. Świadectwem wielu łask uproszonych przed obrazem są liczne wota wiszące przy wizerunku. Wzrastający kult pasyjny zaowocował dekretem bpa kieleckiego Kazimierza Ryczana z 2003 r. o ustanowieniu w klasztornej świątyni Regionalnego Sanktuarium Męki Pańskiej¹.

W 2017 r. przypadła rocznica 300 -lecia konsekracji kościoła klasztornego, wzniesionego według planów architekta Kacpra Barzanki, jednego z najwybitniejszych budowniczych epoki baroku w Polsce. W związku z jubileuszem imbramowicka wspólnota norbertanek zorganizowała tygodniowe obchody tej rocznicy (27 VIII – 3 IX 2017 r.). Były one bardzo zróżnicowane i obejmowały wydarzenia o charakterze religijnym (msze św., czuwania, Godzina Miłosierdzia), naukowym (konferencja naukowa), teatralnym (spektakle: *Historia imbramowickiego klasztoru*, *Kult Pana Jezusa Cierpiącego* oraz *Życie i działalności Ksieni Zofii Grothówny*) i muzycznym (koncerty muzyki barokowej i maryjnej). Dodatkowo jubileusz ubogaciły rekonstrukcje historyczne, spotkanie z udziałem rodzin pisarzy: Stefana Żeromskiego i Wincentego Pola, poświęcone związkom ich antenatów z imbramowickim klasztorem oraz warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży (*Życie religijne, nauka i kultura panien w dawnych czasach*).

---

¹ Więcej informacji o imbramowickiej wspólnotcie norbertanek znajduje się na stronie internetowej: www.imbramowice.norbertanki.org

Symposium naukowe *Klasztor Sióstr Norbertanek. 300 rocznica konsekracji kościoła klasztornego*, zorganizowane zostało w dniu 29 sierpnia 2017 r. przez Ośrodek Archiwów Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL, Katedrę Muzeologii UKSW oraz Klasztor Norbertanek w Imbramowicach. Obrady miały miejsce w sali „Spichlerza Kultury św. Norberta”. Sesję otworzył ks. dr hab. prof. KUL. Waldemar W. Żurek SDB. W swoim wystąpieniu przypomniał historię współpracy Ośrodka ABMK z klasztorem norbertanek w Imbramowicach, zainicjowaną w 1998 r. przez ówczesną ksienię klasztoru m. Antonię Irenę Zaczyńską (*Współpraca Ośrodka Archiwów Bibliotek i Muzeów Kościelnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie z klasztorem Sióstr Norbertanek w Imbramowicach*). Dzięki nawiązanej współpracy z konwentem, pracownicy KUL uporządkowali archiwum, bibliotekę oraz zinwentaryzowali zbiory artystyczne. Najcenniejsze obiekty zostały zmikrofilmowane i sfotografowane. Dzięki wspomnianej działalności dokumentacyjnej można było rozpocząć badania naukowe nad przeszłością klasztoru oraz jego spuścizną materialną.

Stan badań naukowych nad historią klasztoru imbramowickiego przedstawił dr Artur Hamryszczak w referacie *Piśmiennictwo dotyczące klasztoru Sióstr Norbertanek w Imbramowicach*. W swoim wystąpieniu omówił publikacje samoistne i artykuły naukowe, z których przytłaczająca liczba ukazała się w ostatnich dwudziestu latach, jako pokłosie współpracy klasztoru z Ośrodkiem ABMK (autorzy to w większości pracownicy Ośrodka).

Kolejny referat przedstawiła dr Beata Skrzydlewska: *Osoba i dzieło Zofii Grothówny – ksieni klasztoru Sióstr Norbertanek*. Prelegentka ukazała najwybitniejszą przełożoną imbramowickiej wspólnoty norbertanek, która żyła w XVIII w. i znana jest jako m.in. autorka najstarszej *Kroniki klasztornej*.

Ks. dr Andrzej Kwaśniewski szczegółowo omówił okoliczności konsekracji kościoła klasztornego norbertanek przez biskupa krakowskiego Kazimierza Łubieńskiego w dniu 29 sierpnia 1717 r. (*Konsekracja kościoła Świętych Piotra i Pawła*).

Wspomniany hierarcha był również bohaterem referatu autorstwa mgr Elżbiety Macioł: *Konwent Sióstr Norbertanek w Imbramowicach na tle działalności biskupa Kazimierza Łubieńskiego*. Prelegentka omówiła formy opieki nad klasztorem przez biskupa, który nie tylko wspomagał duchowo wspólnotę, ale pomagał materialnie i finansowo norbertankom w odbudowie klasztoru i kościoła po pożarze w 1710 r.

Mgr Ewelina Zych przedstawiła sylwetkę ks. Dominika Lochmana, który był komisarzem klasztoru od 1703 r. Zapisał się on w historii zakonu jako hojny i troskliwy dobrodziej imbramowickiej wspólnoty sióstr (*Ksiądz Dominik Lochman – działalność dobroczynna i fundacyjna na rzecz klasztoru w Imbramowicach*).

Opisowi historyczno-ikonograficznemu najcenniejszego obrazu w zbiorach klasztoru *Madonny w girlandzie Jana Breughla Starszego*, poświęciła swoje wystąpienie dr hab. prof. KUL Bożena Noworyta-Kuklińska (*Imbramowicka „Madonna w girlandzie” Jana Breughla*).

Kolejnym wizerunkiem z klasztoru norbertanek, który zwracił uwagę historyków sztuki jest renesansowy obraz tablicowy *Wielka Święta Rodzin*. Jego ana-

liżę przeprowadziła dr Jowita Patyra w referacie *Obraz „Wielka Święta Rodzina” w klasztorze Sióstr Norbertanek w Imbramowicach*.

Klasztornym zbiorom muzycznym imbramowickiego klasztoru poświęcony był wykład dr hab. prof. KUL Beaty Bodzioch (*Rękopisy liturgiczno-muzyczne Sióstr Norbertanek w Imbramowicach – wybrane zagadnienia*). Prelegentka omówiła najstarsze muzykalia zakonne, przedstawiając teorię średniowiecznego śpiewu kościelnego. Przy każdym rodzaju zapisu chorału gregoriańskiego, B. Bodzioch śpiewała jego fragment, aby pomóc słuchaczom w zrozumieniu różnic i zauważeniu bogactwa muzycznego.

Zabytkowe haftowane makaty z 2. połowy XVIII wieku, ozdobione haftem płaskim przez norbertanki w Imbramowicach przedstawiła dr Anna Wiśnicka w odczycie *Haftowane makaty kościelne z klasztoru Sióstr Norbertanek w Imbramowicach*.

Ostatni referat był autorstwa dr hab. prof. KUL Marii Dębowskiej, która omówiła zachowaną korespondencję ks. Dominika Lochmana z ksienią Z. Grotówną z lat 1735-1740 (*Listy Dominika Lochmana kanonika krakowskiej kapituły katedralnej do Zofii Grotówny, ksieni klasztoru w Imbramowicach*).

Konferencję zakończyły pytania do prelegentów oraz rozmowy dotyczące przeszłości i dnia dzisiejszego konwentu norbertanek w Imbramowicach. Materiały pokonferencyjne, wzbogacone o dodatkowe teksty dotyczące klasztoru norbertańskiego, ukazały się drukiem².

Fot. 1. Klasztor Norbertanek w Imbramowicach. Kapelania, brama wjazdowa, kościół i klasztor, 2017 r. Fot. Artur Hamryszczak.

² *Trzechsetlecie konsekracji kościoła klasztorowego Świętych Apostołów Piotra i Pawła Sióstr Norbertanek w Imbramowicach 1717-2017. Studia nad dziejami, sztuką i duchowością klasztoru*, red. B. Skrzydlewska, W.W. Żurek SDB, Lublin 2017, ss. 380.

Fot. 2. Prelegenci sesji naukowej. Od lewej: ks. dr Andrzej Kwaśniewski, dr Jowita Patyra, prof. Bożena Kuklińska-Noworyta, mgr Ewelina Zych, dr Beata Skrzydlewska, prof. Beata Bodzioch, ks. prof. Waldemar W. Żurek SDB, dr Artur Hamryszczak. Zbiory Klasztoru SS. Norbertanek w Imbramowicach.

Fot. 3. Uczestnicy konferencji przed klasztorem.
W środku – ksieni klasztoru m. Faustyna Maria Przybysz OPraem.
Zbiory Klasztoru SS. Norbertanek w Imbramowicach.

Klasztor Sióstr Norbertanek
w Imbramowicach

Ośrodek Archiwów Bibliotek i Muzeów Kościelnych
Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II
w Lublinie

Katedra Muzeologii
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie

1717 2017

KONFERENCJA NAUKOWA

Klasztor Sióstr Norbertanek w Imbramowicach 300. ROCZNICA KONSEKRACJI KOŚCIOŁA KLASZTORNEGO

Klasztor w Imbramowicach, 29 sierpnia (wtorek) 2017 roku, godz. 11.00

<p>11.00 Otwarcie konferencji – ks. Waldemar Żurek</p>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top; padding: 5px;"> <p>ks. Waldemar Żurek <i>Współpraca Ośrodka ABMK Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie z klasztorem Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Ośrodek ABMK - Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p> </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top; padding: 5px;"> <p>Bożena Kuklińska <i>Imbramowicka Madonna w Girtlandzie Piotra Breugla</i> Katedra Historii Sztuki Kościelnej i Muzealnictwa Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p> </td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top; padding: 5px;"> <p>Artur Hamryszczak <i>Pamiętnictwo dotyczące klasztoru Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Ośrodek ABMK - Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p> </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top; padding: 5px;"> <p>Jowita Patyra <i>Obraz Wielka Święta Rodzina w klasztorze Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Katedra Historii Sztuki Kościelnej i Muzealnictwa Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p> </td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top; padding: 5px;"> <p>Beata Skrzydlewska <i>Zofia Grotówna. Księżniczka klasztoru w Imbramowicach w latach 1703-1741</i> Katedra Muzeologii Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Warszawa</p> </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top; padding: 5px;"> <p>Beata Bodzioch <i>Rękopisy liturgiczno-muzyczne Sióstr Norbertanek w Imbramowicach - wybrane zagadnienia</i> Katedra Etnomuzeologii i Hymnologii Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p> </td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top; padding: 5px;"> <p>Andrzej Kwaśniewski <i>Konsekracja kościoła Świętych Piotra i Pawła w Imbramowicach</i> Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Bł. W. Kadłubka w Kielcach</p> </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top; padding: 5px;"> <p>Anna Wiśnicka <i>Haftowane makaty kościelne z klasztoru Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Katedra Muzeologii Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Warszawa</p> </td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top; padding: 5px;"> <p>Elżbieta Macioł <i>Konwent Sióstr Norbertanek w Imbramowicach na ile działalności bp. Kazimierza Lublińskiego</i> Archiwum Krakowskiej Kapituły Katedralnej Kraków</p> </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top; padding: 5px;"> <p>Maria Dębowska <i>Listy Dominika Lochman kanonika krakowskiej kapituły katedralnej do Zofii Grotówny, księżniczki klasztoru w Imbramowicach</i> Ośrodek ABMK - Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p> </td> </tr> </table>	<p>ks. Waldemar Żurek <i>Współpraca Ośrodka ABMK Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie z klasztorem Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Ośrodek ABMK - Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>	<p>Bożena Kuklińska <i>Imbramowicka Madonna w Girtlandzie Piotra Breugla</i> Katedra Historii Sztuki Kościelnej i Muzealnictwa Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>	<p>Artur Hamryszczak <i>Pamiętnictwo dotyczące klasztoru Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Ośrodek ABMK - Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>	<p>Jowita Patyra <i>Obraz Wielka Święta Rodzina w klasztorze Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Katedra Historii Sztuki Kościelnej i Muzealnictwa Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>	<p>Beata Skrzydlewska <i>Zofia Grotówna. Księżniczka klasztoru w Imbramowicach w latach 1703-1741</i> Katedra Muzeologii Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Warszawa</p>	<p>Beata Bodzioch <i>Rękopisy liturgiczno-muzyczne Sióstr Norbertanek w Imbramowicach - wybrane zagadnienia</i> Katedra Etnomuzeologii i Hymnologii Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>	<p>Andrzej Kwaśniewski <i>Konsekracja kościoła Świętych Piotra i Pawła w Imbramowicach</i> Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Bł. W. Kadłubka w Kielcach</p>	<p>Anna Wiśnicka <i>Haftowane makaty kościelne z klasztoru Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Katedra Muzeologii Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Warszawa</p>	<p>Elżbieta Macioł <i>Konwent Sióstr Norbertanek w Imbramowicach na ile działalności bp. Kazimierza Lublińskiego</i> Archiwum Krakowskiej Kapituły Katedralnej Kraków</p>	<p>Maria Dębowska <i>Listy Dominika Lochman kanonika krakowskiej kapituły katedralnej do Zofii Grotówny, księżniczki klasztoru w Imbramowicach</i> Ośrodek ABMK - Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>	<p>12.50 – 13.30 Przerwa na kawę</p> <p>16.10 – Zakończenie konferencji</p>
<p>ks. Waldemar Żurek <i>Współpraca Ośrodka ABMK Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie z klasztorem Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Ośrodek ABMK - Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>	<p>Bożena Kuklińska <i>Imbramowicka Madonna w Girtlandzie Piotra Breugla</i> Katedra Historii Sztuki Kościelnej i Muzealnictwa Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>											
<p>Artur Hamryszczak <i>Pamiętnictwo dotyczące klasztoru Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Ośrodek ABMK - Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>	<p>Jowita Patyra <i>Obraz Wielka Święta Rodzina w klasztorze Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Katedra Historii Sztuki Kościelnej i Muzealnictwa Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>											
<p>Beata Skrzydlewska <i>Zofia Grotówna. Księżniczka klasztoru w Imbramowicach w latach 1703-1741</i> Katedra Muzeologii Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Warszawa</p>	<p>Beata Bodzioch <i>Rękopisy liturgiczno-muzyczne Sióstr Norbertanek w Imbramowicach - wybrane zagadnienia</i> Katedra Etnomuzeologii i Hymnologii Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>											
<p>Andrzej Kwaśniewski <i>Konsekracja kościoła Świętych Piotra i Pawła w Imbramowicach</i> Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. Bł. W. Kadłubka w Kielcach</p>	<p>Anna Wiśnicka <i>Haftowane makaty kościelne z klasztoru Sióstr Norbertanek w Imbramowicach</i> Katedra Muzeologii Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Warszawa</p>											
<p>Elżbieta Macioł <i>Konwent Sióstr Norbertanek w Imbramowicach na ile działalności bp. Kazimierza Lublińskiego</i> Archiwum Krakowskiej Kapituły Katedralnej Kraków</p>	<p>Maria Dębowska <i>Listy Dominika Lochman kanonika krakowskiej kapituły katedralnej do Zofii Grotówny, księżniczki klasztoru w Imbramowicach</i> Ośrodek ABMK - Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II</p>											

Fot. 4. Plakat konferencji. Zbiory Ośrodka ABMK.